

Dalslands miljö- och energiförbund

kansli@dalsland.se

elektronisk delgivning

Brister i miljöbalkstillsynen

Beslut

Länsstyrelsen i Västra Götalands län förelägger Dalslands miljö- och energiförbund att (org.nr. 222000-0877) genom förbunds-
direktionen och miljö- och energinämnden, att avhjälpa brister i sitt
tillsynsuppdrag genom att lämna in nedanstående uppgifter:

1. En handlingsplan för hur arbetet ska bedrivas för att minska
differensen i miljöbalkstillsynen mellan behov av resurser
(både för obligatorisk och överlåten tillsyn) och tillgängliga
resurser. Behov av resurser och tillgängliga resurser ska avse
både styrd tillsyn, händelsestyrd tillsyn och behovs-
prioriterad tillsyn.
2. Lämna in en redogörelse för hur de ekonomiska resurserna
för verksamheten ska stämma med det tillsynsbehov som
redovisas i behovsutredning och tillsynsplan. Redogörelsen
ska bland annat innehålla:
 - a) en motivering till varför timtaxan inte ligger på samma
nivå som kostnaden för tillsynen,
 - b) en motivering till varför kommunernas driftsbidrag för
tillsynen, trots ökade kostnader för till exempel löner, inte
har höjts sedan 2019, samtidigt som det råder en stor
resursbrist för tillsynen.
 - c) motivera varför verksamhetsutövarna inte fullt ut ska
betala för tillsynen utan att den ska betalas med
skattemedel.

Ovanstående ska redovisas skriftligt till Länsstyrelsen senast den 1 oktober 2025.

Beskrivning av ärendet

Länsstyrelsen har genomfört uppföljning av Dalslands miljö- och energinämnds miljöbalkstillsyn den 8 mars 2024. Detta redovisades i en rapport den 17 april 2024 med diarienummer 49717-2023.

Länsstyrelsen har i en underrättelse den 22 maj 2024 samt en förtydligande underrättelse den 18 juni 2024 gett nämnden möjlighet att komma med synpunkter över de brister som framkommit och de åtgärder som Länsstyrelsen bedömt att nämnden behöver vidta.

Dalslands miljö- och energinämnd samt direktionen för Dalslands miljö- och energiförbund har lämnat in yttrande den 2 oktober respektive 21 oktober som svar på Länsstyrelsens underrättelser.

Länsstyrelsen begärde därefter den 3 januari 2025 in kompletteringar för att kunna bedöma i vad mån bristerna var åtgärdade. Nämnden skickade in kompletterande handlingar den 17 januari 2025.

Nämnden önskade därefter en återkoppling från Länsstyrelsen på vilken bedömning som gjorts av inskickat material. En bedömning skickades via mejl den 28 februari 2025. Länsstyrelsens angav att denna bedömning skulle utgöra underlag för ett kommande föreläggande med krav mot nämnden och direktionen att redovisa vissa uppgifter samt åtgärda brister.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen får med stöd av 26 kap. 8 § miljöbalken förelägga en kommun som inte fullgör de skyldigheter som följer av kommunens tillsynsuppdrag att avhjälpa bristerna.

Länsstyrelsen gör följande bedömning utifrån det material som redovisats av nämnden och direktionen. Numreringen nedan utgår från numreringen i underrättelsen från 18 juni 2024.

1. En behovsutredning har tagits fram. Den visar på ett betydligt större resursbehov än vad som tidigare antogs föreligga utifrån Verksamhetsplan 2024, när en ordentlig utredning saknades. Behovsutredningen omfattar hela miljöbalkstillsynen. Länsstyrelsen bedömer att bristen därmed är åtgärdad.

2. En ny tillsynsplan har tagits fram som ligger i samma dokument som behovsutredningen. Strandskyddstillsynen finns nu med i tillsynsplanen. Dokumentet Behovsutredning 2025–2027 med tillsynsplan 2025 är dock inte daterat så det framkommer inte när i processen detta dokument tagits fram och inte heller om ansvarig nämnd beslutat om det.

Länsstyrelsen bedömer att bristen är åtgärdad men ger följande vägledning till nämnden: En behovsutredning bör finnas framtagen som ett underlag inför budgetprocess och eventuellt äskande av mer resurser. En tillsynsplan ska därefter tas fram som en konsekvens av de resurser som finns tillgängliga när beslut finns om kommande års budget. Behovsutredning och tillsynsplan bör därför vara separata dokument.

3. Tillsynsprogram för IUV-verksamheter finns som en del av tillsynsplanen. Länsstyrelsen bedömer att bristen är åtgärdad.
4. Nämnden har redovisat hur kompetens för tillsyn av IED-verksamheter har säkerställts. Länsstyrelsen bedömer att bristen är åtgärdad.
5. Kommunfullmäktige i de fyra kommunerna som ingår i förbundet har beslutat om ny taxa, där timtaxan nu är beslutad till 1197 kronor. I besluten står även att höjningen av timavgiften ska justeras genom att kommunernas driftbidrag till förbundet 2025 reduceras i motsvarande grad.

Länsstyrelsen bedömer att bristen med otydlig finansiering kvarstår. Se utförligare bedömning nedan.

6. Resursbehovet som redovisas jämfört med redovisade tillgängliga resurser visar på en mycket stor differens.

Länsstyrelsen bedömer att bristen med stor resursbrist kvarstår. Se utförligare bedömning nedan.

7. Strandskyddstillsynen finns nu med i behovsutredning och tillsynsplan. Rutiner för hur tillsynen genomförs har inte redovisats.

Länsstyrelsen bedömer att bristen är åtgärdad i tillräcklig grad. Nämnden bör ta fram rutiner för strandskyddstillsynen ifall det fortfarande saknas.

8. Ny personal har medfört att sårbarheten avseende kompetens har minskat. Kompetensinsatser kommer minska denna sårbarhet ytterligare. Fr.o.m. hösten 2024 kommer det att finnas fler än en handläggare för varje kompetensområde, undantaget förorenad mark. Kontoret kommer arbeta vidare med möjligheterna att minska sårbarheten även inom detta arbetsområde. Länsstyrelsen bedömer att bristen är åtgärdad.

Finansiering av tillsynen, punkt 5.

Den beslutade timtaxan anges inte i taxedokumentet. Däremot kan man hitta timtaxan i de olika kommunfullmäktigebesluten för respektive kommun som finns publicerade på webben. Dock stämmer inte beslutsparagraferna som anges i taxedokumentet med de beslut där det beslutas om timtaxan för miljöbalkstillsynen. Det är också en brist att timtaxan inte anges i själva dokumentet. Detta behöver rättas till så att nämnden kan hänvisa till en komplett taxa i sina beslut om debitering. Detta är väldigt viktigt ifall ett beslut om debitering av avgift överklagas.

Länsstyrelsen ser att det fortfarande råder en differens mellan den beräknade kostnaden för miljöbalkstillsynen och den nu beslutade taxan.

Länsstyrelsen bedömer därför att nämnden och direktionen behöver redovisa ytterligare uppgifter, för att visa att hur de arbetar för att åtgärda bristen med otydlig finansiering och låg kostnadstäckning.

Länsstyrelsen bedömer att nämnden och direktionen behöver redogöra för vad som är motiveringen till att timtaxan inte beslutats ligga på samma nivå som kostnaderna för tillsynen och hur ansvariga motiverar att skattemedel ska betala för den tillsyn som utförs hos verksamhetsutövare.

Länsstyrelsen bedömer dessutom att direktionen behöver redogöra för motiveringen till att kommunerna inte höjer sina driftsbidrag för tillsynsverksamheten trots ökade kostnader i form av löner etcetera. Detta samtidigt som det råder en stor resursbrist och kommunerna beslutat att verksamhetsutövarna inte fullt ut ska betala för tillsynen utan att den ska betalas med skattemedel.

Nämnden och direktionen behöver redovisa vad ovanstående innebär för verksamheten och nämndens budget.

Tillgång till resurser, punkt 6.

Den behovsutredning som nu tagits fram visar på ett betydligt större resursbehov än vad som tidigare uppskattades. Differensen jämfört med vilka resurser som kan avsättas i tillsynsplanen 2025 är stor.

Tillsynsplanen för 2025 anger en totalt lägre bemanning för tillsyn och kontroll (8,4 årsarbetskrafter) jämfört med 2024 (8,7 årsarbetskrafter).

Länsstyrelsen bedömer att medlemskommunerna i kommunalförbundet via direktionen behöver visa hur verksamheten ska klaras utifrån nuvarande finansiering och situation. Detta också med anledning av att kommunerna inte höjt driftsbidragen så att de motsvarar ökade kostnader, samtidigt som timtaxan inte täcker kostnaderna för debiterad timme.

Länsstyrelsen begär därför in en handlingsplan från nämnd och direktion för hur man ska arbeta för att minska differensen mellan behov av resurser och tillgängliga resurser för att kunna utföra både styrd tillsyn, händelsestyrd tillsyn och behovsprioriterad tillsyn.

För att länsstyrelsen ska fortsatt kunna överlåta tillsyn till Dalslands miljö- och energiförbund måste det kunna visas att den obligatoriska tillsynen (styrd, händelsestyrd och behovsprioriterad tillsyn) sköts på ett korrekt sätt och att det utöver det finns resurser för att bedriva tillsyn över överlåtna objekt (styrd tillsyn).

Bestämmelser som beslutet grundas på

Detta beslut har fattats med stöd av 26 kap. 1, 3, 8 §§ miljöbalken, 1 kap. 6, 8, 9, 20 och 21 §§ miljötillsynsförordningen, 9 § förvaltningslagen.

Miljöbalken

26 kap. 1 § Tillsynen ska säkerställa syftet med denna balk och föreskrifter som har meddelats med stöd av balken.

Med tillsyn avses att tillsynsmyndigheten ska

1. på eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken följs samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse,

1. underlätta för en enskild att fullgöra sina skyldigheter enligt de handlingsregler som avses i 1 genom information och liknande verksamhet, och
2. fortlöpande bedöma om villkor för miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet som omfattas av tillstånd är tillräckliga.

26 kap. 3 § tredje och fjärde stycket Varje kommun utövar genom den eller de nämnder som fullmäktige bestämmer tillsyn inom kommunen över miljö- och hälsoskyddet enligt 9 kap., med undantag för sådan miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd, och över avfallshanteringen enligt 15 kap.

Regeringen får meddela föreskrifter om att en tillsynsmyndighet får överlåta åt en kommun som begär det att i ett visst avseende utöva sådan tillsyn som annars skulle skötas av en statlig tillsynsmyndighet.

26 kap. 8 § Länsstyrelsen får förelägga en kommun som inte fullgör de skyldigheter som följer av kommunens tillsynsuppdrag att avhjälpa bristen.

Miljötillsynsförordningen (2011:13)

1 kap. 6 § Hos en tillsynsmyndighet ska det finnas en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Behovsutredningen ska avse en tid om tre år. Utredningen ska ses över vid behov och minst en gång varje år.

1 kap. 8 § En tillsynsmyndighet ska för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. Planen ska grundas på den behovsutredning som avses i 6 § och det register som avses i 7 §. Av planen ska det framgå hur myndigheten har tagit hänsyn till den nationella tillsynsstrategin som avses i 3 kap. 19 §.

1 kap. 9 § Av 3 och 8 §§ myndighetsförordningen (2007:515) följer att en tillsynsmyndighet ska bedriva tillsynsarbetet effektivt och att myndigheten ska utveckla personalens kompetens i tillsynsfrågor.

1 kap. 20 §. Den myndighet som prövar om uppgiften att utöva tillsyn kan överlåtas, ska vid sin prövning ta hänsyn till

1. omfattningen av tillsynsobjektens miljöpåverkan,

2. den kommunala nämndens förutsättningar för att uppfylla kraven i 6–12 §§,
3. den kommunala nämndens förutsättningar för att utöva tillsyn över tillsynsobjektens hantering av kemiska produkter i den utsträckning sådan hantering förekommer,
4. kommunens interna ansvarsfördelning för drift av och tillsyn över kommunala verksamheter,
5. myndighetens egna förutsättningar för att fortsättningsvis kunna ge effektiv tillsynsvägledning i frågor som rör tillsynsobjekten,
6. möjligheten att inom ett län utöva en effektiv tillsyn, och
7. övriga frågor av betydelse för överlåtelse av tillsynsuppgiften.

När det gäller tillsyn över kommunala verksamheter får tillsynsuppgiften inte överlåtas om kommunen har en nämndorganisation som strider mot 6 kap. 7 § andra stycket kommunallagen (2017:725) eller om kommunens interna ansvarsfördelning för drift och tillsyn av andra organisatoriska skäl inte är lämplig med hänsyn till förutsättningarna för en effektiv tillsyn.

1 kap 21 § En tillsynsmyndighet som har överlåtit uppgiften att utöva tillsyn till en kommunal nämnd ska regelbundet följa upp och utvärdera tillsynen. Om förutsättningarna för överlåtelse enligt 20 § inte längre finns, ska tillsynsmyndigheten återkalla överlåtelsen. En återkallelse får avse ett visst eller vissa tillsynsobjekt eller en typ av tillsynsobjekt.

Förvaltningslagen (2017:900)

9 § Ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnads-
effektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.

Handläggningen ska vara skriftlig. Myndigheten får dock besluta att handläggningen helt eller delvis ska vara muntlig, om det inte är olämpligt.

Information

En kommunal tillsynsmyndighet som tagit över tillsynsansvaret över tillståndspliktiga verksamheter måste ha tillräckliga resurser och kompetens för att utföra denna tillsyn. Kommunen ska även ha

tillräckliga resurser för att utföra den obligatoriska tillsynen, såsom anmälningsspliktiga miljöfarliga verksamheter och hälsoskyddstillsyn. Om kommunen inte uppfyller dessa krav kan Länsstyrelsen behöva överväga att ta tillbaka den överlåtna tillsynen.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av funktionschef Lotta Wiik med Lotta Sahlin Skoog som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Helena Laneby medverkat.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Ni kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västra Götaland antingen via e-post; vastragotaland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Västra Götaland, 403 40 Göteborg.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Vid förenklad delgivning anses ni ha tagit del av beslutet två veckor efter att Länsstyrelsen skickade beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer ert överklagande bifogar ni kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet uppge sitt namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, vastragotaland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-224 40 00. Ange diarienummer 17089-2024.